

PRESSITEADE nr 10/25

Luxembourg, 4. veebruar 2025

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-158/23 | [Keren]¹

Rahvusvaheline kaitse: liidu õigusega ei ole teatud tingimustel vastuolus, et rahvusvahelise kaitse saajad on kohustatud sooritama integratsiooniaksami

Eksami sooritamata jätmise eest ei või aga süstemaatiliselt karistada

Madalmaade õiguse kohaselt on muu hulgas rahvusvahelise kaitse saajad kohustatud sooritama teatud tähtja jooksul integratsiooniaksami. Eksami sooritamata jätmise korral võib määrata trahvi. Euroopa Kohus rõhutas, et teadmiste, eelkõige keeleoskuse omandamine on nende isikute integreerumise jaoks oluline, ning sedastas, et liikmesriigid võivad teatud tingimustel muuta integratsiooniprogrammides osalemise ning nendega seotud eksamite sooritamise kohustuslikuks. Siiski tuleb arvesse võtta rahvusvahelise kaitse saajate isiklike ja väga erinevaid asjaolusid. Trahvi saab määrata üksnes erandjuhtudel, kui on tõendatud, et kaitse saajal puudub jätkuvalt tahe integreeruda. Peale selle kujutab endast ebamõistlikku koormust asjaolu, et rahvusvahelise kaitse saaja peab üldjuhul kandma kõik integratsiooniprogrammi kursuste ja eksamite kulud.

Eritrea kodanik saabus Madalmaadesse 17-aastaselt ja tunnistati rahvusvahelise kaitse saajaks. Kui ta oli saanud 18-aastaseks, teatasid Madalmaade ametiasutused talle, et ta peab läbima Madalmaade õiguses ette nähtud integratsioonikursuse. Lisaks peab ta üldjuhul kolme aasta jooksul sooritama integratsiooniaksami kõik osad. Seda tähtaega pikendati kokku aasta võrra, kuna ta oli elanud pikka aega varjupaigataotlejate vastuvõtukeskuses ja läbinud kutseõppe. Eritrea nooruk ei osalenud siiski teatavatel kursustel ega eksamitel ega sooritanud neid, millel ta osales.

Kuna ta ei läbinud integratsiooniprogrammi ettenähtud tähtja jooksul, määrasid ametiasutused talle 500 euro suuruse trahvi ning kohustasid teda tagasi maksma kogu 10 000 euro suuruse laenu, mille riik oli talle andnud selle programmi kulude katteks. Seejärel vabastati ta integratsiooniprogrammi läbimise kohustusest, kuna ta oli teinud selleks ajaks piisavalt jõupingutusi selle läbimiseks. See vabastus ei muutnud siiski tema kohustust tasuda trahvi ja maksta tagasi laen.

Ta pöördus Madalmaade kohtute poole ning Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) otsustas esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused selle kohta, kas Madalmaade süsteem on kooskõlas rahvusvahelise kaitse direktiiviga².

Euroopa Kohus asus oma otsuses seisukohale, et selle direktiiviga ei ole teatud tingimustel vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt on rahvusvahelise kaitse saajad kohustatud sooritama integratsiooniaksami.

Euroopa Kohus rõhutas siinkohal, et **teadmiste omandamine nii vastuvõtva liikmesriigi keele kui ka ühiskonna kohta on oluline, sest see soodustab** rahvusvahelise kaitse saajate **integreerumist** vastuvõtva liikmesriigi ühiskonda ja lihtsustab eelkõige nende pääsu tööturule ja kutsehariduse omandamist. Lisaks märkis kohus, et

liikmesriikidel on siinkohal teatud kaalutlusruum. Vajadus võtta arvesse rahvusvahelise kaitse saajate isiklikke ja väga erinevaid asjaolusid on siiski oluline just nende erilise haavatavuse tõttu, mis õigustabki sellise kaitse andmist.

Samuti **tuleb arvestada asjaomase isiku eriliste isiklike asjaoludega, nagu vanus, haridustase, majanduslik olukord või tervislik seisund**. Lisaks tuleb integratsioonieksami sooritamiseks nõutavad teadmised kindlaks määrata algtasemel, ületamata seda, mis on vajalik, et soodustada integreerumist, ja võttes arvesse seda, et asjaomased isikud ei ole veel püsivalt asjaomasesse liikmesriiki elama asunud. Lõpuks tuleb iga rahvusvahelise kaitse saaja eksami sooritamise kohustusest vabastada, kui ta suudab tõendada, et ta on juba tegelikult integreerunud.

Mingil juhul ei või isikut eksami sooritamata jätmise eest süstemaatiliselt trahviga karistada. Sellist karistust saab määrata üksnes erandjuhtudel, kui on tõendatud, et kaitse saajal puudub jätkuvalt tahe integreeruda. Lisaks ei või selline trahv mingil juhul tekitada asjaomasele isikule ebamõistliku rahalise koormuse, arvestades tema isiklikku ja perekondlikku olukorda.

Käesoleval juhul kohaldatakse Madalmaade õigusnormides ette nähtud trahvi süstemaatiliselt ja see võib ulatuda kuni 1250 euron. Selline meede näib olevat ilmselgelt ebaproportsionaalne nende õigusnormidega taotletava eesmärgiga.

Asjaolu, et rahvusvahelise kaitse saaja kannab üldjuhul kõik integratsiooniprogrammi kursuste ja eksamite kulud, kahjustab pealegi eesmärki tagada tema tegelik integreerumine vastuvõtva liikmesriigi ühiskonda. See kohustus paneb talle ebamõistliku koormuse, mis ei takista mitte ainult tema tegelikku võimalust osaleda integratsiooniprogrammis, vaid ka võimalust kasutada muid direktiivist 2011/95 tulenevaid õigusi ja hüvesid.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

[Otsuse terviktekst ja kokkuvõte, juhul kui see koostatakse](#), on CURIA veebisaidil alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi [„Europe by Satellite“](#) kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

¹ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta [direktiiv 2011/95/EL](#), mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule.